

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců JUDr. Tomáše Foltase a JUDr. Pavla Molka v právní věci žalobce: **JUDr. P. J.,** proti žalovanému: **Ministerstvo zdravotnictví,** se sídlem Palackého náměstí 4, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 22. 6. 2018, č. j. 3 A 97/2018 – 47,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

I.

[1] Podanou žalobou se žalobce domáhal, aby soud žalovanému uložil povinnost zahájit řízení k odnětí povolení Fakultní nemocnici Olomouc pro posouzení a uznávání nemoci z povolání nebo ohrožení touto nemocí a rozhodnout o účastenství žalobce v takovém řízení. Usnesením ze dne 22. 6. 2018, č. j. 3 A 97/2018 – 47, Městský soud v Praze zamítl žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků a současně jej vyzval k zaplacení soudního poplatku ve výši 2 000 Kč do 5 dnů od právní moci tohoto usnesení.

[2] V odůvodnění usnesení městský soud uvedl, že s ohledem na výši zjištěné částky, kterou má měsíčně žalobce po odečtení nákladů k dispozici, žádost žalobce o osvobození od soudních poplatků zamítl, neboť dospěl k závěru, že v daném případě je na místě odepřít žalobci dobrodiní výjimečného institutu osvobození od soudních poplatků, jelikož žalobce není tou osobou, kterou měl na mysli zákonodárce. Takový institut dopadá na ty osoby, které si nemohou skutečně dovolit zaplatit soudní poplatek, který činí v daném případě 2 000 Kč. Žalobce evidentně žádnou nouzí netrpí, disponuje dostatečnými

finančními prostředky na obživu, zároveň si může dovolit být vlastníkem bytu v SJM a jeho manželka podílovou vlastnicí nemovitosti. S ohledem na uvedené majetkové poměry městský soud nemohl v takovém případě zvažovat ani částečné osvobození od soudních poplatků, neboť k takovému postupu neshledal reálný důvod.

II.

[3] Proti tomuto usnesení podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Podle názoru stěžovatele městský soud nesprávně interpretoval a následně aplikoval § 36 odst. 3 s. ř. s. V této souvislosti poukázal na odlišné vnímání reality života seniorů (důchodců) ze strany soudu, zejména na jejich kupní sílu a představu o kvalitě života. Za nemístné označil tvrzení soudu, že vedle dispozice dostatečnými finančními prostředky na obživu si zároveň může dovolit být vlastníkem bytu v SJM a jeho manželka podílovou spoluvlastnicí nemovitosti. Obě nemovitosti si stěžovatel s manželkou nepořídili v současnosti. V bytě, který je v SJM, bydlí rodina stěžovatele od roku 1986 a byl původně družstevní. Po splacení anuity přešel v souladu s bytovou legislativou do SJM. Spoluvlastnický podíl nemovitosti manželky je dědictvím po jejím otci. Sám fakt konstatování vlastnictví obou výše uvedených nemovitostí je irelevantní. Podle představy městského soudu by patrně stěžovatel měl některou nemovitost prodat a pak z výtěžku prodeje hradit předepsaný soudní poplatek. Stěžovatel má za to, že v předmětné právní věci jsou dány zvlášť závažné důvody pro přiznání osvobození od soudních poplatků ve smyslu § 36 odst. 3 věta druhá s. ř. s., a že na ni přiměřeně dopadá nález Ústavního soudu ze dne 9. 10. 2008, sp. zn. I. ÚS 2929/07, případně nález ze dne 2. 2. 2010, sp. zn. IV. ÚS 2513/09, a ze dne 2. 3. 2010, sp. zn. IV. ÚS 3243/09. Z uvedeného důvodu stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadené usnesení městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

III.

[4] Nejvyšší správní soud na úvod konstatuje, že nepožadoval zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost, jelikož povinnost zaplatit poplatek má stěžovatel jen tehdy, směřuje-li jeho kasační stížnost proti rozhodnutí krajského soudu o návrhu ve věci samé či o jiném návrhu, jehož podání je spojeno s poplatkovou povinností (viz usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, bod 27, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS).

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Podstatou kasační stížnosti je nesouhlas stěžovatele s posouzením právní otázky splnění zákonných podmínek pro přiznání osvobození od soudních poplatků ze strany městského soudu.

[8] Individuální osvobození od soudních poplatků je procesní institut, jehož účelem je zejména ochrana účastníka, který se nachází v tíživých poměrech, před nepřiměřeně tvrdým dopadem zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o soudních poplatcích"). Tento druh osvobození od soudních poplatků je upraven v § 36 odst. 3 s. ř. s., v němž je uvedeno, že „*Účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne. Přiznané osvobození kdykoliv za řízení odejme, popřípadě i se zpětnou účinností, jestliže se do pravomocného skončení řízení ukáže, že poměry účastníka přiznané osvobození neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. Přiznané osvobození se vztahuje i na řízení o kasační stížnosti.*"

[9] Z citovaného ustanovení vyplývá, že pro přiznání částečného osvobození od soudních poplatků musí být splněny následující podmínky: účastník řízení požádal o osvobození, jeho návrh není zjevně neúspěšný a doložil nedostatek příjmů. Pro přiznání osvobození od soudních poplatků v plném rozsahu musí navíc existovat zvlášť závažné důvody (srov. usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 5. 2014, č. j. 7 As 68/2014 - 50). Smyslem a účelem osvobození od soudních poplatků je ochrana nemajetného účastníka řízení před odepřením jeho práva na přístup k soudu. Soudní řád správní nevymezuje objektivní kritéria pro posuzování množství prostředků žadatele o osvobození od soudních poplatků. Posouzení jeho majetkových poměrů je tak věcí úvahy soudu. Rozšířený senát Nejvyššího správního soudu v usnesení ze dne 24. 8. 2010, č. j. 1 As 23/2009 - 95, publ. pod č. 2163/2011 Sb. NSS, vyslovil, že při úvaze o splnění podmínek pro osvobození od soudních poplatků vychází soud nejen z finanční hotovosti, jíž žadatel disponuje, ale bere v úvahu i jeho celkové majetkové poměry včetně vlastnictví nemovitostí. Dále je nutno poukázat na konstantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, např. na rozsudek ze dne 14. 1. 2010, č. j. 6 Ads 50/2009 - 67, v němž bylo vysloveno, že „*podle čl. 36 odst. 4 Listiny základních práv a svobod podmínky a podrobnosti práva na soudní a jinou právní ochranu upravuje zákon. Jednou z těchto podmínek je i zaplacení soudního poplatku v případě, kdy je poplatková povinnost dána zákonem. Zákonný požadavek zaplacení soudního poplatku nemůže být proto považován za porušení práva na přístup k soudu, resp. práva na spravedlivý proces. Obdobně vnímá soudní poplatky rovněž Ústavní soud, který je řadí mezi podmínky realizace práva na soudní ochranu.*"; a dále také na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 4. 2010, č. j. 5 As 21/2010 - 26, popř. na judikaturu Ústavního soudu, např. nález ze dne 3. 8. 1999, sp. zn. IV. ÚS 162/99. Při rozhodování o osvobození od soudních poplatků soud přihlíží zejména k celkovým majetkovým poměrům žadatele, k výši soudního poplatku a k povaze uplatněného nároku. U fyzických osob bere v úvahu také jejich sociální poměry, zdravotní stav apod. Osvobození od soudních poplatků lze přiznat jen fyzické osobě, jejíž majetkové a sociální poměry jsou výrazně horší než standardní. Je přitom na účastníku řízení, aby dostatečně konkrétně popsal své osobní a majetkové poměry a současně předložil listiny prokazující jeho nemajetnost (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 – 50, publ. pod č. 537/2005 Sb. NSS; všechna rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).

[10] Ze soudního spisu vyplývá, že podáním ze dne 19. 5. 2018 stěžovatel požádal o osvobození od soudních poplatků. Městský soud mu proto zaslal formulář „Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“ (dále jen „prohlášení“) a vyzval ho k jeho řádnému vyplnění a zaslání soudu ve lhůtě 14 dnů. Ve vyplněném a městskému soudu doručeném prohlášení stěžovatel uvedl, že je ženatý, jeho příjmem je starobní důchod ve výši 15 735 Kč měsíčně, má byt v SJM v O. na ul. Z. 4 a pozemek v katastrálním území Ž., manželka pobírá invalidní důchod ve výši 5 528 Kč měsíčně a vlastní 1/6 domu č. p. 6 v katastrálním území K., obec M. Jako společné výdaje uvedl daň z nemovitostí ve výši 1 130 Kč ročně, místní poplatky ve výši 1 320 Kč ročně, nájemné ve výši 4 301 Kč měsíčně a SIPO ve výši 1 493 Kč měsíčně, což stěžovatel doložil kopiemi příslušných dokladů. Dále uvedl, že průměrné měsíční výdaje za léky mají s manželkou cca 2 000 Kč.

[11] Na základě shora uvedených dokladů městský soud dospěl ke zcela oprávněnému závěru, že stěžovatel má dostatek finančních prostředků k uhrazení soudního poplatku ve výši 2 000 Kč. V předmětné věci totiž stěžovatel doložil, že má spolu s manželkou celkový příjem ve výši 21 263 Kč měsíčně (15 735 Kč + 5 528 Kč) a výdaje ve výši cca 8 000 Kč měsíčně (daň z nemovitostí, místní poplatky, nájemné, SIPO a léky). Po odečtu výdajů tak stěžovateli a jeho manželce měsíčně zůstává částka ve výši cca 13 263 Kč. Dále má žalobce byt v SJM v O. na ul. Z. 4, ve kterém spolu s manželkou bydlí, a pozemek v katastrálním území Ž. Jeho manželka pak vlastní 1/6 domu č. p. 6 v katastrálním území K., obec M. Jelikož majetkové a sociální poměry stěžovatele nejsou výrazně horší než standardní, nelze dospět k závěru, že stěžovatel splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků. Z uvedeného tak nelze uzavřít, že finanční poměry stěžovatele jsou natolik nedostatečné, že nemůže jednorázově uhradit náklady soudního poplatku za žalobu ve výši 2 000 Kč. Důvod, který vedl městský soud k zamítnutí žádosti o osvobození od soudních poplatků, proto obstojí.

[12] Pro úplnost Nejvyšší správní soud uvádí, že stěžovatelem odkazovaná judikatura Ústavního soudu na danou věc nedopadá, a to ani přiměřeně. Ve všech třech stěžovatelem zmíněných nálezech se Ústavní soud zabýval otázkou, zda v případech, kdy se orgán veřejné moci nechá zastupovat soukromým subjektem (advokátem), má tento orgán v případě úspěchu právo na náhradu nákladů řízení, tj. zda lze tyto náklady považovat za náklady potřebné k účelnému uplatňování nebo bránění práva. Ústavní soud tedy neřešil poplatkovou povinnost podle zákona o soudních poplatcích.

[13] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

[14] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, jemuž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože mu v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

pokračování

V Brně dne 23. srpna 2018

Mgr. David Hipšr
předseda senátu